

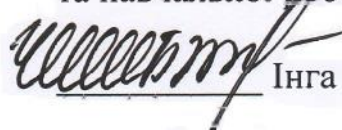
Київський національний університет театру, кіно і телебачення
імені І. К. Карпенка-Карого

Загальноуніверситетські кафедри

Кафедра музичного виховання

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи

Інга ЧХАТАРАШВІЛІ-ПЕТРАШ

«8» вересня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СЦЕНІЧНИЙ СПІВ

(назва навчальної дисципліни)

рівень освіти	вищої	перший (бакалаврський)
		(перший (бакалаврський), другий (магістерський), третій (освітньо-науковий, освітньо-творчий))
спеціальність		В6 Перформативні мистецтва
		(шифр і назва спеціальності)
освітня програма		Акторське мистецтво театру ляльок
		(назва освітньої програми)

Розробники:

Вальчук Лада Дмитрівна, старший викладач кафедри музичного виховання.

Викладач:

Вальчук Лада Дмитрівна, старший викладач кафедри музичного виховання.

РПНД розглянуто і затверджено на засіданні кафедри музичного виховання протокол від «05» вересня 2025 року № 8

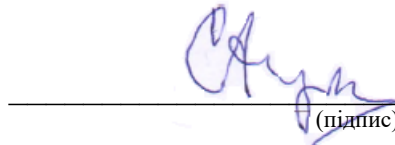
Завідувач кафедри

(підпис)

Валентина МУСІЄНКО

РПНД погоджено з гарантом освітньо-професійної програми

старший викладач,
заслужений артист України

(підпис)

Сергій ЧУРКІН

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р.,
Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.____.20__ № ____
(підпис) (П)

на 20__/20__ н.р.,
Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.____.20__ № ____
(підпис) (П)

на 20__/20__ н.р.,
Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.____.20__ № ____
(підпис) (П)

на 20__/20__ н.р.,
Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.____.20__ № ____
(підпис) (П)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма навчання	
	денна	
Характеристика навчальної дисципліни	Обов'язкова	
Загальна кількість кредитів	13	
Курс	I	
Семестр	1	2
Кількість кредитів	2	2
Загальний обсяг годин	60	60
	Практичні	
	30	30
	Індивідуальні	
	7,5	7,5
	Самостійна робота	
	22,5	22,5
Вид підсумкового контролю	—	—

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета - засвоєння студентами основних теоретичних та практичних положень курсу, необхідних для професійної та загальноосвітньої підготовки, для формування та розвитку багатогранної акторської особистості. Вільне володіння співочими можливостями голосу та його адаптація до потреб **театру ляльок**. Оволодіння дієвим словом у співі; набуття вокально-виконавських навичок; виховання музично-естетичних смаків.

Завдання - практичне застосування набутих знань, зокрема – підготовка до грамотного прочитання та фіксації нотного тексту, влучної інтерпретації музичного твору, а також вірного розуміння музики різних епох та стилів.

Оволодіти прийомами вокальної техніки, емоційно-динамічною виразністю звуку на основі професійного дихання, сформувати вокальні навички.

Розширити музичні уявлення, відчувати музичну форму цілого твору, розвиток та завершеність окремих фраз, кульмінацію.

Очікувані результати навчання (РН) за дисципліною:

РН 1- основні якості музичного звуку, існуючі системи позначення висоти звуків, ключі «Соль», «Фа»;

РН 2- що таке метр і ритм, музичний розмір; правила групування тривалостей та особливості групування у вокальній музиці;

РН - оволодіння співацькою позицією, диханням, вокальним звуком;

РН 4 - набуття початкових навичок сольного та ансамблевого співу.

РН 5 - акторський спів у театрі ляльок; розуміння що акторський спів у театрі ляльок - це активне музичне творення: сольного співу, ансамблевого, з акомпанементом або a cappella;

РН 6 - почуття ритму і музичного слуху у поєднанні співу і синхронного руху ляльки у загальному темпоритмі лялькової вистави;

РН 7 - засоби вирішення художніх задач за допомогою інтонаційно-сміслового

аналізу вокально-музичного твору у контексті ляльковій вистави;

РН 8 - володіти чистотою вокальної інтонацією та правильним звукоутворенням , широкою тембральною палітрою вокального голосу, а також вмінням наділити ляльку образною голосовою відповідністю;

РН 9 - володіти образною голосовою імітацією.

РН 10 - створення вокально-сценічного образу дієвим співом актора-ляльководи, художнім інструментом якого є лялька і вокальна майстерність актора, у межах лялькової вистави

РН 11 - бути готовим до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку, спрямовувати свої вміння на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію у фаховій діяльності, прагнути до особистісно - професійного лідерства та успіху

РН 12 - мати здатність до ефективного використання інформаційних ресурсів мережі Інтернет, які містять текстовий, аудіо- та відеоматеріал, для професійної діяльності.

2. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Розподіл годин між видами робіт						
	денна форма						
	усього	у тому числі					
		лекції	семінари	практичні	лабораторні	індивідуальні	сам. робота
1	2	3	4	5	6	7	8
І курс / 1 семестр:							
Тема 1. Основи співочого звукоутворення.	12			6		1,5	4,5
Тема 2. Визначення типу співацького голосу.	12			6		1,5	4,5
Тема 3. Регістри співочого голосу.	12			6		1,5	4,5
Тема 4. Елементи музичного синтаксису.	12			6		1,5	4,5
Тема 5. Акустичні властивості звуку.	12			6		1,5	4,5
Разом	60			30		7,5	22,5
І курс / 2 семестр:							
Тема 6. Правила орфоепії у співі.	12			6		1,5	4,5
Тема 7. Культура мови у співі.	12			6		1,5	4,5
Тема 8. Мелодекламація.	12			6		1,5	4,5
Тема 9. Розвиток середньої частини діапазону.	12			6		1,5	4,5
Тема 10. Формування навичок співу а cappella.	12			6		1,5	4,5
Разом	60			30		7,5	22,5
УСЬОГО	120			60		15	45

3. Програма навчальної дисципліни

І курс (1, 2 семестри)

Тема 1. Основи співочого звукоутворення.

Основні поняття/ключові слова: співацька позиція; співоче дихання; резонатори; інтонування; фізичний і голосовий режим та гігієна голосу; початок звуку – «атака».

Рекомендована література (основна/додаткова): 1, 3.

Тема 2. Визначення типу співацького голосу.

Основні поняття/ключові слова: високий, низький, сопрано, тенор, бас, дискант.

Рекомендована література (основна/додаткова): 2, 3.

Тема 3. Регістри співочого голосу.

Основні поняття/ключові слова: регістри у вокаліста – це те, який відрізок голосового діапазону він використовує, верхній або нижній (наскільки сильно натягнуті голосові зв'язки при співі, настільки вище буде співочий регістр); Штробас – найнижчий регістр, нефальцетний (він же "грудний"), фальцетний регістр ("головний"), "свистковий" або "флейтовий" регістр.

Рекомендована література (основна/додаткова): 2, 4.

Тема 4. Елементи музичного синтаксису.

Основні поняття/ключові слова: мотив, фраза, позиція; музично-пластична єдність; злитість і роздільність; повторна та неповторна будова; субмотив.

Рекомендована література (основна/додаткова): 1, 4.

Тема 5. Акустичні властивості звуку.

Основні поняття/ключові слова: тони і шуми (тон чи шум, - і відповідно поділяються на дві групи: голосні і приголосні. Голосні – це звуки, в основі яких лежить тон. Приголосні – звуки, в основі яких лежить шум); З акустичного погляду звуки (тони і шуми) розрізняються за силою (інтенсивністю), висотою, тембром і тривалістю (основний тон є індивідуальним для кожної людини і змінюється порівняно мало — залежно від мелодики мовлення).

Рекомендована література (основна/додаткова): 2, 3.

Тема 6. Правила орфоепії у співі.

Основні поняття/ключові слова: правила вимови голосних звуків (саме вони є головними при співі); неспівпадіння ритму музичного твору з наголосами сучасного словесного тексту; вокально-орфоепічні вміння.

Рекомендована література (основна/додаткова): 2, 4.

Тема 7. Культура мови у співі.

Основні поняття/ключові слова: чіткість вимови (дикція); передне, тверде піднебіння; манірність, неохайність вимови; мовні чіткість й грамотність вокальної мови базується на дикційних настановах та нормах літературної мови, які впливають з фонетики мови; специфічні риси мови у співі породжуються умовами, в яких вона утворюється й протікає.

Рекомендована література (основна/додаткова): 3, 5,

В. Знаменська «Культура мови у співі»

Тема 8. Мелодекламація.

Основні поняття/ключові слова: художня декламація з використанням музики; дотримується ритміка мелодії, під якою йде читання.

Рекомендована література (основна/додаткова): 2, 5.

Тема 9. Розвиток середньої частини діапазону.

Основні поняття/ключові слова: польотність та дзвінкість голосу, вільне не вимушене звукоутворення, максимальне використання резонаторних систем, виключення форсованого співу, затиску гортані і напруги лицьових і дихальних м'язів; чіткість вимови.

Рекомендована література (основна/додаткова):

Тема 10. Формування навичок співу а саррелла.

Основні поняття/ключові слова: причина виникнення і широкого розповсюдження по всій земній кулі співу а саррелла у його своєрідності та особливій красі; розвиток внутрішнього слуху у співі а саррелла краще проявляється природний тембр голосу – він звучить більш рівномірно, виявляє нові фарби.

Рекомендована література (основна/додаткова): 2, 3.

Починати курс навчання потрібно з бесіди про спів та його значення для актора театру ляльок; значення музики і співу у ляльковій виставі; вимоги до акторського співу у театрі ляльок; природу співочого голосу і його взаємозв'язок з мовним голосом; загально естетичний і музичний розвиток у формуванні особистості актора.

У першому та другому семестрах педагогом визначаються здібності студента у сприйнятті вокальних та музичних навичок; можливості його музичної та м'язової пам'яті, важливих у формуванні вокального голосу. Практичні заняття з техніки постановки вокального голосу починаються з уяви студента про вокальне звукоутворення та його складові: співоче дихання як основа вокального звукоутворення - вірний вдих та збереження його позиції під час фонації; початок звука – «атака» – в момент якої знаходиться вірна взаємодія голосових зв'язок і дихання; резонатори у співі в поєднанні з подачею дихання; артикуляція, як важливий елемент постановки голосу.

Необхідна кропітка праця, щоб домогтися точної координації усіх частин голосоутворення.

Поступово приєднуються вправи на розвиток інтонації, почуття ритму, початкові вправи на засвоєння елементів вокальної техніки, спів вокалізів. Корисно співати вокалізи на голосні **у, а, о** композиторів, *Абта, Маркесі, Зейдлера, Варламова.*

Зважаючи на специфіку поєднання співу і роботи з лялькою, найкращим фонаційним диханням у постановці співочого голосу є кістково-абдомінальний (черевний) тип дихання як такий, що має найбільше коло обертання.

На початковому етапі постановки фонаційного дихання потрібна обережність і поступовість, щоб не викликати затиску і надмірної напруги. Заняття повинні проходити під постійним контролем викладача.

4. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Тема	Завдання	Форма	Максимальн
------	----------	-------	------------

		подання	а кількість балів
I курс			
1.	Звук як фізичне явище. Звуки шумові та музичні. Розташування звуків різних октав на фортепіанній клавіатурі.	Самостійне відпрацювання	Оцінювання не передбачене
2.	Діапазони співочих голосів. Ритмічний малюнок. Значення ритму та метру в музиці.	Самостійне відпрацювання	Оцінювання не передбачене
3.	Поплескувати різні ритмічні малюнки музичних творів. Музична інтонація, її значення в культурі виконання. «Інтонаційний словник епохи». Синестезія.	Самостійне відпрацювання	Оцінювання не передбачене
4.	Вправи на зміну тональності під час співу на прикладі різних музичних уривків.	Самостійне відпрацювання	Оцінювання не передбачене
5.	Утримувати звук рівномірної гучності, рахуючи подумки до 10. Проспівувати звукоряд говіркою, з назвою нот вверх та вниз.	Самостійне відпрацювання	Оцінювання не передбачене
6.	Відпрацювання інтонування інтервалів та акордів. Відпрацювання чіткого вимовляння приголосних.	Самостійне відпрацювання	Оцінювання не передбачене
7.	Виконувати попередні завдання. Максимально довго утримувати звук рівномірної гучності.	Самостійне відпрацювання	Оцінювання не передбачене
8.	Проспівати звукоряд в обсязі робочого діапазону на одному диханні з максимальною затримкою на верхньому звуці.	Самостійне відпрацювання	Оцінювання не передбачене
9.	Загальне поняття про музичні жанри та форми.	Самостійне відпрацювання	Оцінювання не передбачене
10.	Робота над вокалізами та іншими творами.	Самостійне відпрацювання	Оцінювання не передбачене

5. Форми проведення контролю та критерії оцінювання

Поточний контроль – відпрацювання тем.

Критерії оцінювання при поточному контролі:

Для визначення рівня оволодіння студентами навчальним матеріалом та оцінювання їх академічних досягнень застосовуються наступні критерії оцінювання тем.

Критерії оцінювання	Кількість балів
Творчий рівень. Студент вільно володіє своїм голосом на підставі вивчення музично-вокального матеріалу, виявляє	8

рівень майстерності актора-співака, творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.	
Високий рівень. Студент непогано володіє своїм голосом, виявляє достатній рівень майстерності актора-співака, володіє навчальним матеріалом в обсязі програми дисципліни на творчому рівні.	6
Достатній рівень. Студент володіє своїм голосом у достатній мірі, виявляє достатній рівень майстерності актора-співака, володіє навчальним матеріалом в обсязі програми дисципліни на творчому рівні, проте допускає багато неточностей.	4
Задовільний рівень Студент володіє своїм голосом у достатній мірі, виявляє достатній рівень майстерності актора-співака, володіє навчальним матеріалом в обсязі програми дисципліни, проте допускає багато неточності.	2
Низький рівень. Студент володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно. Студент не володіє своїм голосом .	1

Підсумковий (річний) контроль здійснюється шляхом додавання балів за опрацьовані теми.

Контрольні завдання не передбачені програмою.

Оцінювання самостійної роботи не передбачене програмою.

Критерії оцінювання при поточному контролі:

Критерії оцінювання	Кількість балів	Всього
Відвідування практичних занять, за тему (1 заняття – 1 бал)	3	30
Відвідування індивідуальних занять, за тему (1 заняття – 1 бал)	3	30
Відпрацювання тем (10 тем)	4	40
Сума балів		100

Оскільки контроль навчального процесу за своїм змістом і конкретними завданнями є багатошаровим, він не може бути у всіх випадках однаковим і характеризується різноманітністю форм і методів.

При здійсненні контролю враховується не лише специфіку викладання дисципліни або особливості навчальної групи студентів, а й індивідуальні особливості, досвід, здібності кожного студента. Це означає, що будь-які прояви шаблону і трафарету у здійсненні контролю можуть негативно позначитися на його результатах.

6. Розподіл балів, які отримують студенти

I курс / 1, 2 семестри:

За результатами поточного контролю та самостійна роботи										Сума балів
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10	
10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	100

7. Рекомендована література

Базова

1. Голос людини та вокальна робота з ним : монографія (2010). Авт. колектив: Стасько Г. Є., Шуляр О. Д., Сливоцький М. Ю. та ін. Івано-Франківськ: Вид-во Прикарпатського нац. університету імені Василя Стефаника, 336 с.

2. Вілінська І. Вокалізи для середнього голосу. / І. Вілінська. – К.: «Музична Україна», 1989.

3. Можайкіна Н. С. Методика викладання вокалу / Н. С. Можайкіна // Хрестоматія: навчальний посібник. – К.: Видавництво Ліра-К, 2016. – 216 с. – Бібліотека Київського університету імені Бориса Грінченка (бульвар І. Шамо, 18/2; 3 примірники).

4. Овчаренко Н.А. Професійна підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально - педагогічної діяльності: теорія та методологія : монографія / Н.А. Овчаренко. – Кривий Ріг : Вид. Р.А. Козлов, 2014. – 400 с.

5. Пляченко Т.М. Методика викладання вокалу: навчально-методичний посібник для студентів мистецького факультету (Спеціальність «Музична педагогіка і виховання») / Т.М. Пляченко. – Кіровоград : КДПУ, 2005. – 80 с.

6. Юцевич Ю. Є. Музика. Словник-довідник / Ю. Є. Юцевич. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003. – 352 с.

7. Юцевич Ю.Є. Теорія і методика формування та розвитку співацького голосу Ю.Є. Юцевич. – Київ, 1998. – 160 с.

Допоміжна

1. 1.Антонюк В. Г. Постановка голосу / В. Г. Антонюк // Навчальний посібник для студентів вищих музичних навчальних закладів. – К.: Українська ідея, 2000. – 68 с.

2. Овчаренко Н. Основи вокальної методики : науково-методичний посібник / Н. Овчаренко. – Кривий Ріг : Видавничий дім, 2006. – 116 с.

3. Мережко Ю. В., Шепеленко Г. Б. (2020). Вокальні твори українських композиторів кінця XIX – початку XXI століття: навч.-метод. посібник для студентів ВЗО. Київ: Інтерсервіс, 180 с.

4. Мережко Ю.В., Петрикова О.П. Творча спадщина українських композиторів кінця XIX - початку XX століття: Вокально-виконавський аспект // Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал. – К. :Міленіум, 2019. - No1. – С.354-358.

5. Мережко Ю.В., Петрикова О.П. Формування вокально-сценічної майстерності у майбутнього співака-початківця на заняттях з вокалу //Трансформаційні процеси в мистецькій освіті та культурі України ХХІ століття: Зб. матеріалів Міжн. наук.- творч. конф., Одеса, Київ, Варшава, 25-26 квітня 2017р. – К.:НАКККіМ, 2017. – С.158-161.

6. Мережко Ю.В., Петрикова О.П., Леонтієва С.Л. Вокально-виконавська підготовка майбутніх артистів-вокалістів у вищій школі на основі міждисциплінарної інтеграції // *Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences*, V(23), I.: 139, 2017. – Budapest, 2017. – С.71-73.

7. Овчаренко О. А. Основи вокальної методики : наук.-метод. посіб. /Н. А. Овчаренко; Криворіз. держ. пед. ун-т.–Кривий Ріг: Вид. дім, 2006. – 116 с.

8. Панченко Г. Розвиток творчих здібностей студентів у процесі вокальної підготовки. Методичні рекомендації для студентів, магістрантів за фахом “Вокал” (академічний, естрадно-джазовий) факультетів мистецтв та художньої освіти, учителів музики загальноосвітніх та альтернативних шкіл. – Мелітополь: МДПУ, 2007. – 32 с.

9. Панченко Г. Деякі питання розвитку творчої активності студентів в класі постановки голосу // *Актуальні проблеми музично-естетичного виховання особистості: Зб. наук. праць.*–Мелітополь: МДПІ,1997.– С. 87-91.

10. Петрикова О.П. Навчальний вокальний репертуар як засіб формування фахової компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва // *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти : Збірник наукових праць.* – Вип. 24 (29). – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2018. – С.38-44.

11. Петрикова О.П. Педагогічний репертуар у процесі формування національної самосвідомості майбутнього викладача вокалу. / О. П. Петрикова // *Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики ХХІ століття : матер. II Міжнарод. наук.-практ. конф., 14-15 квіт. 2016 р.* – К.: Київ. Ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – 752 с. – С. 115-121.

12. Петрикова О. П., Юдін А. А. Музична культура і духовність як чинники розвитку сучасного суспільства // *Молодий вчений.* - 2019. - №3. – С.76-80.

13. Попелюк М. В. Робота артикуляційного апарату під час співу : методичні рекомендації для студентів-вокалістів мистецьких закладів / М. В. Попелюк. – Івано-Франківськ : Прикарпатський нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2012. 37 с.

14. Словник-довідник співака : Навчальний посібник [Інформаційно-довідкове видання] / Уклад. Д. І. Балдинюк, Н. А. Балдинюк, видання друге. – Умань: РВЦ «Софія», 2015. – 108 с. – Електронна база кафедри академічного та естрадного вокалу Київського університету імені Бориса Грінченка (бульвар І. Шамо, 18/2).

15. Стасько Г. Є. Психотехніка співу у вокальній педагогіці : [монографія] / Галина Стасько. – Івано-Франківськ : Вид-во Прикарпатського нац. ун-ту ім. В. Стефаника, 2011. –175 с.

16. Хоменко А. Б. Постановка голосу : навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. і вчителів музики шкіл різного типу / А. Б. Хоменко, В. І. Коробка, В. М. Курсон, Н. В. Крутько. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2011. – 128 с. – Бібліотека Київського університету імені Бориса Грінченка (бульвар І.Шамо,18/2;1 примірник).

8. Інформаційні ресурси

1. Антонюк В. Г. (2007). Вокальна педагогіка (сольний спів): Підручник. К.: ЗАТ «Віпол». 174 с. Режим доступу: <http://194.44.152.155/elib/local/sk722654.pdf>
2. Зарицька А. А., Зарицький А. О. (2016). Емоційність як основа професійної компетентності майбутнього співака-вокаліста. Зб. наук. праць Херсонського держ. університету. Педагогічні науки. Вип. 74(3), т. 3, с. 30–33. URL:http://www.ps.stateuniversity.ks.ua/file/issue_74/part_3/8.pdf.
3. Микиша М. (1971) Практичні основи вокального мистецтва. К. 97с. [Електронний ресурс]: Режим доступу : <http://www.libex.ru/detail/book636808.html>.
4. Петрикова О.П.. «Особистісно орієнтована технологія формування педагогічної саморефлексії майбутніх учителів музичного мистецтва» // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: Збірник наукових праць. Запоріжжя: Класичний приватний університет, 2022. Вип.80. Т.2.- С.120-124. http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2022/80/part_2/23.pdf
5. Петрикова О. П.. Методика формування вокальної культури майбутніх вчителів музичного мистецтва // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: Збірник наукових праць. Запоріжжя: Класичний приватний університет, 2021. Вип.76. Т.2.- С.184–188. http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2021/76/part_2/34.pdf
6. Петрикова. О. П., Румянцева С. В. Значення вокальної підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва у процесі фахової діяльності в вищій школі // Педагогіка формування творчої особистості у вищих і загальноосвітніх школах: Збірник наукових праць. Запоріжжя: Класичний приватний університет, 2020.Вип.73. Т.2. - С.143-146. http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/index.php/archiv?id=133http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2020/73/part_2/29.pdf
7. Yuliia V. Merezko, Dmytro A. Lievit, Oksana P. Petrykova, Svitlana V. Gmyrina, Mariia S. Kasianchuk. Experimental and Research Verification of the Methodology of Forming the High School Students' Artistic Taste for the Vocal Heritage (Late XIX-Early XX Century) // International Journal of Learning, Teaching and Educational Research,-Vol. 19, No. 4, pp. 309-321, April 2020. <http://ijlter.org/index.php/ijlter/article/view/2119/pdf>.